

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

14 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie,

juducând fără citarea părților, recursul declarat de către avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatei Gînu Elena, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 februarie 2021, în cauza penală în privința lui

Gînu Elena xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 27.05.2020 – 10.07.2020;

Instanța de apel: 06.08.2020 – 02.02.2021;

Instanța de recurs: 21.04.2021 – 14.12.2021.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 10 iulie 2020, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, Gînu Elena a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.201¹ alin.(1) lit. a) Cod penal la 1 an închisoare.

Conform art.90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate a fost suspendată condiționat pentru perioada de probațiune de 1 an.

A fost dispusă încasarea de la Gînu Elena în beneficiul statului suma de 768 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Gînu Elena la 22 februarie 2020, aproximativ la ora 20:30 min, aflând-se în domiciliul fratelui său Gînu Andrei, situat pe xxxx, fiind în stare de ebrietate, conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările prejudiciabile și dorind în mod conștient survenirea acestor urmări, acționând cu intenție, a inițiat un conflict cu victima Gînu Andrei pe motivul partajării averii părinților, în rezultatul căruia i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii și picioarele peste tot corpul, preponderent în zona capului, cauzându-i conform raportul de expertiză nr.202002D0584 din 16 martie 2020 plagă contuză la nivelul pleoapei superioare ochiului stâng, multiple excoriații și echimoză la nivelul feței, excoriații la nivelul mâinii propriu zisă pe dreapta, ce se califică ca vătămare corporală ușoară.

Aceste acțiuni ale inculpatei au fost încadrate în baza art.201¹ alin.(1) lit. a) Cod penal, violența în familie, adică acțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății.

3. Avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatei Gînu Elena, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia în latura penală, în partea stabilirii pedepsei, cu adoptarea unei

noi soluții prin care lui Gînu Elena să-i fie aplicate prevederile art.55 Cod penal, cu liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională, cu stabilirea unei pedepse sub formă de amendă, iar solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatei să fie respinsă.

În motivarea apelului a invocat dezacordul cu modalitatea de individualizare a pedepsei penale înfăptuită de către prima instanță, pe care o consideră prea aspră, ținând cont de faptul că inculpata a recunoscut vina, s-a căit sincer de cele comise, a înaintat cerere de examinare a cauzei penale în baza art.364¹ Cod de procedură penală, or, pedeapsa stabilită este inechitabilă în raport cu fapta comisă, personalitatea inculpatei și circumstanțele atenuante existente la caz, în privința acesteia fiind posibilă aplicarea prevederilor art.55 Cod penal.

Apărarea considerând că corectarea inculpatei este posibilă fără ca aceasta să fie supusă răspunderii penale.

A mai indicat că, nu este de acord nici cu încasarea din contul inculpatei a cheltuielilor judiciare, considerând că acestea urmează a fi suportate de către stat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 februarie 2021, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut că, judecarea cauzei în instanța de fond a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în corespundere cu prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, probele fiind apreciate corect prin prisma art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, prima instanță corect concluzionând asupra vinovăției inculpatei de săvârșirea infracțiunii imputate.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că, analizând materialele cauzei, în raport cu normele relevante la caz, instanța de apel a constatat că, instanța de fond a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art.364¹ alin.(1) Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, n-a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, astfel, instanța de apel a ajuns la concluzia că, nu poate fi reținută o altă situație de fapt decât cea reținută de către prima instanță.

Instanța de apel a considerat nefondate motivele invocate de către partea apărării cu referire la dezacordul cu individualizarea pedepsei penale, reținând că prima instanță la stabilirea pedepsei a ținut cont de prevederile art.art.7, 61, 75, 90 Cod penal, de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvârșite, de persoana inculpatei, care a acceptat probele administrate în cadrul urmăririi penale, de circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, cât și antecedentul penal al inculpatei, care la moment este stins, nu permite aplicarea prevederilor art.55 Cod penal, după cum solicit apărarea, astfel, instanța de fond corect i-a stabilit acesteia în temeiul art.90 alin.(6) Cod penal, să participe la programele de probațiune stabilite de Biroul de Probațiune, or, reeducarea și corectarea inculpatei este posibilă numai prin aplicarea unor condiții suplimentare.

Instanța de apel a menționat, că temei legal pentru aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege - nu se constată, considerând că pedeapsa stabilită va fi echitabilă faptei infracționale comise, corespunde normelor legale și va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatei, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Instanța de apel a apreciat ca nefondată cererea părții apărării privind necesitatea respingerii cererii părții acuzării de încasare a cheltuielilor judiciare din contul inculpatei, având în susținere prevederile art.art.227, 228, 229, 143 Cod de procedură penală, instanța de apel a conchis că soluția primei instanțe este corectă și motivată, iar cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare nr.202002P0627 din 26.02.2020 și nr.202002D0584 din

16.03.2020, în mărime de 768 lei, urmează a fi suportate de inculpată.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatei Gînu Elena, prin care, invocând prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia în latura stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care să-i fie stabilită o pedeapsă mai blândă, cu aplicarea prevederile art.55 Cod penal, cu liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională, cu stabilirea unei pedepse sub formă de amendă, iar solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatei să fie respinsă.

În argumentarea recursului partea apărării a menționat că soluția instanței de apel în latura penală, în partea individualizării pedepsei penale, este prea aspră întrucât instanța urma să ia în considerație circumstanțele atenuante pe caz, recunoașterea vinovăției, căința sinceră, contribuirea activă la descoperirea infracțiunii, examinarea cauzei în procedura simplificată.

Susține apărarea că, la stabilirea pedepsei instanța trebuie să țină cont de scopul legii penale, care urmărește restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni și ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale acesteia.

Apărarea a menționat că instanța de apel eronat a judecat cauza în ordine de apel în lipsa inculpatei. Nu este de acord cu constatarea făcută de către instanța de apel de examinare a cauzei în lipsa inculpatei, or prin examinarea cauzei în lipsa acesteia a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art.6 CEDO.

A susținut apărarea, că una din garanțiile fundamentale ale procesului penal constituie asigurarea de către sistemul judiciar al unui stat semnatar a CEDO a dreptului la apărare, iar una din formele de manifestare acestui drept fundamental, constituie posibilitatea justițiabilului de a pleda personal în fața instanței de judecată în cadrul procesului penal în care este vizat.

Recurentul nu este de acord nici cu încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, considerând că acestea urmează a fi suportate de către stat.

6. Procurorul a prezentat referință pe marginea recursului depus de partea apărării, și a pledat pentru trimiterea acestuia pentru judecare în Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție, deoarece instanța de apel a omis de a întreprinde toate măsurile prevăzute de lege pentru a asigura prezența inculpatei în fața instanței de apel.

7. Judecând recursul ordinar declarat și verificând argumentele invocate în raport cu circumstanțele cauzei Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul recursului declarat, acesta se întemeiază pe prevederile art.427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, dar și în partea încalcării dreptului inculpatei la un proces echitabil, exprimat în examinarea cauzei în instanța de apel în lipsa inculpatei.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal lărgit constată că criticile aduse de către partea apărării, parțial și-au găsit confirmare în speța dedusă judecătii, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art.412 alin.(3) Cod de procedură penală, judecarea apelului se face cu citarea părților și înmânarea copiilor de pe apel.

Conform art.413 alin.(1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță.

În corespundere cu art.384 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit prevederilor art.414 alin.(1), (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în ordine de apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, întrucât decizia contestată nu conține motive clare pe care se întemeiază soluția pronunțată.

La acest capitol, instanța de recurs ordinar ține să menționeze că, asigurarea dreptului la apărare este una din garanțiile desfășurării procesului de judecare a cauzei cu respectarea principiului contradictorialității, întrucât participarea inculpatului în procesul penal asigură protejarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege și contribuie la cercetarea obiectivă, sub toate aspectele și multilaterală a cauzei, ultimul având acces deplin la procesul de înfăptuire a actului de justiție în privința sa.

Pe lângă aceasta, potrivit prevederilor art.321 Cod de procedură penală, (1) Judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(2) Judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul:

1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță.

Totodată potrivit prevederilor alin.(5) al articolului sus menționat, instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne;

(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin.(2) pct. 1) *numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod*

expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată.

Colegiul penal lărgit conchide că, eroarea instanței de apel constă în faptul că, neavând un temei legal din cele prevăzute de art.321 Cod de procedură penală, a purces la judecarea fondului cauzei în lipsa inculpatei, participarea căruia era obligatorie reieșind atât din categoria infracțiunii incriminate, cât și din prevederile art.66 alin.(2) pct. 23) Cod de procedură penală, potrivit cărora inculpatul are dreptul să participe la judecarea cauzei în privința sa, iar acest drept creează obligația instanței a asigura prezenta acesteia la judecarea cauzei, iar instanța de apel prin dispunerea judecării în lipsa inculpatei a admis o eroare gravă de drept ce nu poate fi reparată de instanța de recurs ordinar, impunându-se astfel casarea deciziei și remiterea cauzei la rejudecare.

Aceste prevederi legale nu au fost respectate de către instanța de apel.

Așadar, instanța de recurs ține să menționeze că în ședința de judecată a instanței de apel, președintele ședinței a pus în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa inculpatei Gînu Elena, or, potrivit procesului verbal al ședinței instanței de apel din data de 02 februarie 2021, procurorul nu a prezentat instanței careva date obiective ce ar permite deducerea faptului renunțului inculpatei de a se apăra prin prezența sa în propria cauză, iar instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa inculpatei.

Totodată, Colegiul penal reține că, la data pronunțării deciziei din 02 februarie 2021, instanța de apel nu dispunea de date concrete care ar confirma locul aflării inculpatei, iar *procurorul contrar normei citate mai sus, n-a prezentat probe verosimile despre locul aflării inculpatei, și precum că aceasta se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată*, astfel, instanța de apel neîntemeiat a decis examinarea cauzei în lipsa inculpatei.

Prin urmare, Colegiul penal constată că, instanța de apel neîntemeiat a examinat cauza în lipsa inculpatei, fără a avea date concrete despre locul aflării acesteia, or, inculpata Gînu Elena nu a beneficiat de dreptul la un proces echitabil, sub aspectul că aceasta a fost lipsită de dreptul de a participa în apel, de a se pronunța asupra apelului în propria cauză.

În acest context, Colegiul penal menționează, că posibilitatea instanței de a audia inculpata în persoană, constituie un mijloc determinant în procesul de creare a impresiei subiective despre personalitatea făptuitorului, impresia care ulterior va influența în mod direct judecătorul când va decide asupra categoriei și intensității pedepsei ca forță coercitivă a statului.

În hotărârea *Russu c. Moldovei* din 13 noiembrie 2008, CȚEDO a menționat că art.6 al Convenției, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Acesta include, *inter alia*, nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (*Stanford vs. Regatul Unit-hotărâre din 23 februarie 1994; Barberà, Messegué și Jabardo vs. Spania - hotărâre din 6 decembrie 1988*). Acest drept face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi, de asemenea, dedus din garanțiile prevăzute în sub-paragrafele (c), (d) și (e) al § 3 al art.6 CEDO - „să se apere el însuși”, „să întrebe sau să solicite audierea martorilor”.

Reieșind din cele expuse, se atestă că, instanța de apel nu a stabilit că inculpata lipsește nemotivat, nu a decis judecarea cauzei în lipsa inculpatei în temeiul unuia din motive de excepție, fără a întreprinde toate măsurile prescrise pentru a avea temei de a examina cauza în lipsa acesteia, astfel, nerespectând prevederile art.321 Cod de procedură penală.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că, în prezenta speță și-a găsit parțial confirmare temeiul pentru recurs invocat de recurent, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea remiterii cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate, având obligația să înlăture erorile menționate și cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatei Gînu Elena, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 februarie 2021, în cauza penală în privința lui *Gînu Elena xxxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la 10 februarie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie